

Til Socialudvalget

04-02-2008

Pakke med initiativer på bocentre for psykisk syge

Sagsnr.
2008-12035

Bastard Film har oplyst for Socialforvaltningen, at der er filmet med skjult kamera på bocentret Ringbo i perioden april til december 2007.

Dokumentnr.
2008-58016

Mikkel Warming har bedt om, at der udarbejdes en pakke til Socialudvalget med initiativer på bocenterområdet. Pakken indeholder initiativer vedr. rengøring, personlig hygiejne, samarbejde med behandlingspsykiatrien, handleplansarbejde, misbrug, de fysiske rammer og introduktionsprogram for nye medarbejdere.

Sagsbehandler
Lisbeth W. Jørgensen

Der er nu beskrevet en række overordnede initiativer i pakken. Nogle initiativer er allerede iværksat, mens andre skal konkretiseres, finansieres og implementeres i den aller nærmeste fremtid.

1. Rengøring og personlig hygiejne

Medarbejderne må ikke gøre rent for beboerne eller varetage deres personlige hygiejne uden beboerens samtykke. I særlige tilfælde, hvor der er tale om sundhedsskadelige forhold, skal medarbejderne skride ind og evt. anvende magt for eksempelvis at få gjort rent. Rengøring af boligen og varetagelsen af beboernes personlige hygiejne skal derfor altid ske med udgangspunkt i beboernes ret til selvbestemmelse og defineret af egne standarder.

Men støtte til rengøring og personlig hygiejne indgår som en del af den socialfaglige indsats for beboerne på bocentrene, også fordi det er forhold, der har stor betydning for beboernes evner til social kontakt med andre.

Socialforvaltningen sætter nu akut ledelsesmæssigt fokus på arbejdet med rengøring af boliger og personlig hygiejne på alle bocentre. Dvs. det indskærpes overfor bocentercheferne, at der skal arbejdes aktivt med problematikken lokalt.

MR-Voksne forelagde d. 29. nov. 2007 bocentercheferne en overordnet ramme for udarbejdelse af en kvalitetsstandard for rengøring og personlig hygiejne. Kvalitetsstandarden skal udvikles og konkretiseres i samarbejde med bocentrene primo 2008. Kvalitetsstandarden forventes at kunne blive behandlet politisk i foråret 2008.

Kvalitetsstandarden for rengøring og personlig hygiejne forventes bl.a. at indeholde følgende initiativer:

- Medarbejderne skal metodisk og systematisk motivere beboerne til at bedre deres sociale kompetencer på dette område. Der skal

60108 - SOF Centralt

Bernstorffsgade 17, 4.Sal
1592 København V

Telefon
33173490.

E-mail
VA77@sof.kk.dk

www.kk.dk

udvikles faglige kompetencer til vurdering af, hvornår der skal arbejdes efter princippet om ”hjælp til selvhjælp” og hvornår medarbejderne skal påtage sig opgaverne omkring rengøring og personlig hygiejne skal.

- Beboerens og bocentrets forventninger til rengøringsstandard og standard for personlig hygiejne skal indgå i den pædagogiske handleplan. Støtteniveauet skal altså være en del af aftalen med beboeren om den samlede sociale indsats. Bocentret skal løbende dokumentere, hvis aftalen ikke kan holdes, fx hvis beboeren ikke vil gøre rent/have gjort rent, trods forsøg på motivering.
- Støtteniveauet aftales ud fra funktionsevnetoden, der anvendes i Københavns Kommune hjemmepleje (udviklet af KL). Her skelnes imellem 4 niveauer for støtte.
- Medarbejderne skal for hver enkelt beboer vurdere, om der er behov for at lave aftaler med beboerne om halvårlig eller kvartalsvis hovedrengøring af boligen.

Socialforvaltningen vil fra foråret 2008 følge op på bocentrenes implementering af kvalitetsstandard. Opfølgningen sker som en del af de resultataftaler, der fra 2008 indgås mellem centralforvaltningen og de enkelte bocentre.

Implementeringen indebærer derudover kompetenceudvikling for medarbejderne.

- Socialforvaltningen vil derudover, som led i den aktuelle revidering af bruger- og pårørendepolitikkerne, igangsætte en værdidiskussion i socialpsykiatrien blandt ledere og medarbejdere med fokus på dilemmaer omkring omsorg og personlig frihed. Værdidiskussionen skal gennemføres i et forløb med ledere og medarbejdere, der skal munde ud i et værdigrundlag for omsorgsarbejdet. Værdigrundlaget vil blive forelagt Socialudvalget og dernæst implementeret på alle kommunens botilbud for psykisk syge.

2. Samarbejde med behandlingspsykiatrien

Som en del af sundhedsaftalen mellem Region Hovedstaden og Københavns Kommune indgås der i sommeren 2008 en samarbejdsaftale om indsatsen for sindslidende. Aftalen skal gælde fra 1. januar 2008 og indebærer bl.a. følgende:

- Aftalen beskriver og tydeliggør ansvarsfordelingen mellem de to sektorer ift. behandling af den enkelte borger.
- Nogle af de borgere, der udskrives fra indlæggelse på de psykiatriske afdeling har efterfølgende brug for en social indsats, herunder en bolig. Der skal derudover sikres en koordinering af behandlingspsykiatriens og den sociale indsats omkring borgere, der ikke kan klare sig i egen bolig eller som ikke har egen bolig.

Den nye aftale skal derfor sikre entydige kommunikationslinjer mellem sektorerne og et effektivt samarbejde omkring udskrivning af disse borgere.

- Aftalen indeholder en ny vejledning om behandlingspsykiatriens ambulante behandling af bl.a. beboere på bocentrene. Vejledningen understreger, at psykiaterne har pligt til at føre journal for den enkelte borger og at der én gang årligt skal gennemføres en medicinstatus for den enkelte borger.
- Aftalen indebærer, at bocentre, voksentams og centralforvaltning mødes løbende med de lokale psykiatriske centre i såkaldte lokale samordningsudvalg. Her skal det daglige samarbejde aftales, drøftes, evalueres og tilpasses.
- Socialforvaltningen aftalte d. 16. januar med Region Hovedstadens Psykiatri, hvordan der skal følges op på den nye samarbejdsaftales virkning i praksis.

Yderligere initiativer:

- Det indgår i budgetforliget for 2008, at Socialforvaltningen i foråret 2008 skal udarbejde en ny plan for indsatsen for psykisk syge. Planen skal udarbejdes i samarbejde med eller med bidrag fra Region Hovedstadens Psykiatri. Formålet er at sikre en helhedsorienteret indsats omkring behandlingen og den sociale indsats. Socialudvalget skal d. 6. februar tage stilling til en procesplan for arbejdet med den nye plan.
- Socialforvaltningen udsendte i januar 2008 en ny vejledning om medicin håndtering på botilbud for psykisk syge. Vejledningen er rettet mod medarbejdere på botilbudene. I vejledningen præciseres de gældende regler for Socialforvaltningens medvirken i Region Hovedstadens behandling af beboerne på botilbudene.
- Den nye vejledning om medicin håndtering skal i foråret 2008 implementeres lokalt, bl.a. med kurser for medarbejderne.
- Direktionerne for Socialforvaltningen og Region Hovedstadens Psykiatri har siden foråret 2007 løbende afholdt fælles møder for at drøfte samarbejdet mellem de to sektorer.
- Socialforvaltningen vil tage initiativ til, at der snarligt kan afholdes et fælles møde mellem Socialudvalget og Region Hovedstadens Underudvalg vedr. psykiatri- og socialområdet.

3. De fysiske rammer

De fysiske rammer har også stor indflydelse på borgerens mulighed for et værdigt og selvstændigt liv. Mange af botilbudene til psykisk syge i Københavns Kommune er dog indrettet i tidligere institutioner, hvor de fysiske rammer lader en del tilbage at ønske. Værelserne er små, beboerne har ikke eget bad, toilet og køkken og fællesarealerne minder langt mere om plejehjem end fælles rammer om et aktivt fælles liv.

Det er ikke optimalt, og derfor har Københavns Kommune besluttet at mange af de gamle boliger til psykisk syge skal moderniseres. Moderniseringsprocessen er påbegyndt for flere år siden, men processen tager langt tid, primært pga. behovet for nye byggegrunde, når antallet af kvadratmeter i boligen skal udvides. Der er således fortsat op mod 1.000 boliger, der mangler at blive moderniseret.

En fuld modernisering af den samlede boligmasse for psykisk syge, indebærer en samlet anlægsudgift på anslået ca. 710 mill. kr. plus engangsudgifter til drift i anlægsperioden i størrelsesordenen 270 mill. kr. En fuld modernisering vil sige, at 975 boliger til psykisk syge ombygges til tidssvarende 2-rumsboliger. Tallene er baseret på de hidtidige udgifter ved modernisering. Socialforvaltningen har udarbejdet ønskeforslag herom til budget 2009.

4. Koordinering af indsatsen

Beboerne på de socialpsykiatriske bocentre har ofte flere aktører og sektorer involveret i deres samlede sag. Der er således behov for koordinering for at sikre en helhedsorienteret indsats.

Handleplaner

Handleplaner – pædagogiske som sociale – er udgangspunktet for at sikre en helhedsorienteret indsats omkring beboerne på botilbud for psykisk syge. Handleplaner udarbejdes altid sammen med beboerne og skal sikre beboerens ret til selvbestemmelse.

I den sociale handleplan efter servicelovens § 141 tydeliggøres forpligtigelsen for alle involverede parter (de kommunale myndigheder, botilbudsområdet, behandlingssystemet m.m.). På denne måde kan andre planer indgå som delelementer i den sociale handleplan. Dette gør sig eksempelvis gældende for pædagogiske planer som botilbudene udarbejder. I de pædagogiske planer skal der tages stilling til alle de forhold, som bocentret arbejder med i forhold til den enkelte beboer. Den pædagogiske handleplan skal koordineres med den sociale handleplan efter Servicelovens § 141.

Handleplanerne – pædagogiske som sociale – skal også beskrive den udviklingsorienterede støtte til beboeren. Handleplanerne er derfor et oplagt sted at sætte ind for at sikre den enkelte beboer en helhedsorienteret indsats.

Følgende initiativer iværksættes:

- Socialforvaltningen orienterede i december 2007 Socialudvalget om en ændring af praksis for udarbejdelse af sociale handleplaner efter Servicelovens § 141 for beboerne på de socialpsykiatriske botilbud. Hidtil har denne opgave været varetaget af bocentrene.

Fremover skal socialcentrenes voksenteams sikre koordineringen omkring den enkelte borgers samlede situation, herunder

udarbejde den sociale handleplan efter § 141. Dette arbejde er sat i gang i januar 2008. Socialudvalget forelægges en status herfor i august 2008.

For beboerne på bocentre udenfor Københavns Kommune er det beliggenhedskommunen, der skal udarbejde den sociale handleplan. Socialforvaltningen vil kontakte de enkelte kommuner og sikre, at arbejdet iværksættes. Aktuelt er der iværksat et arbejde for at udrede snitfladerne ift. Greve Kommune, hvor bocentret Hedelund er beliggende.

- Der er i 2001 udarbejdet en kvalitetsstandard for bocentrenes arbejde med pædagogiske handleplaner. Denne er revideret i januar 2008 og vil indgå i de resultataftaler, der fra 2008 indgås med hvert af de socialpsykiatriske bocentre/bosteder. Kvalitetsstandarderne fastlægger kravene til bocentrenes arbejde med de pædagogiske handleplaner. Kvalitetsstandarderne beskriver, hvilke områder af indsatsen, handleplanen skal forholde sig til og hvilken proces arbejdet med handleplanerne skal følge, herunder involvering af beboeren.

I forbindelse med opfølgningen på resultataftalerne følges der meget konkret op på, om de pædagogiske handleplaner er udarbejdet og lever op til kvalitetsstandarderne – gennem stikprøver flere gange årligt.

- Socialforvaltningen overvejer, om der skal indføres et nyt IT-system, til understøttelse af bocentrenes arbejde med pædagogiske handleplaner. Med et IT-system vil udarbejdelsen af handleplanerne, den løbende revidering, dokumentation af indsatsen samt opfølgningen blive mere systematisk. Der vil være udgifter forbundet med et nyt IT-system, hvilket der stilles ønskeforslag om til budget 2009.

5. Misbrugsområdet

Indtil kommunalreformen trådte i kraft 1. januar 2007 havde amterne ansvaret for misbrugsbehandlingen i de bocentre, der er beliggende uden for Københavns Kommune.

Efter kommunalreformen er ansvaret for misbrugsbehandlingen overgået til kommunerne. For bocentrene uden for Københavns Kommune er det således beliggenhedskommunerne, der nu har ansvaret.

Den nye samarbejdsaftale om indsatsen over for sindslidende mellem Københavns Kommune og Region Hovedstaden afspejler den nye ansvarsfordeling. I aftalen fremgår således, at misbrugsbehandlingen fremover som udgangspunkt varetages af det kommunale (eller regionale) misbrugscenter.

Bocentrene har hidtil tilrettelagt indsatsen omkring misbrug efter den gældende misbrugspolitik for bocentrene. Misbrugspolitikken indebærer, at ansvaret for behandlingen af den enkelte beboers

misbrug ligger i bocentret. Dette betyder, at bocentrene skal koordinere indsatsen i hhv. beliggenhedskommunen og Region Hovedstadens Psykiatri.

Indenfor Københavns Kommune har bocentrene hidtil haft ansvar for at gennemføre stofmisbrugsbehandling i samarbejde med den tilknyttede psykiater. Denne praksis er ikke længere mulig at gennemføre, nu hvor den nye samarbejdsaftale om indsatsen over for sindslidende præciserer, at behandlingspsykiatrien ikke længere er forpligtet til at varetage opgaven.

Samlet set er der altså behov for en ny strategi for misbrugsbehandling til beboere på Københavns Kommunes bocentrene. Både for bocentre indenfor og uden for Københavns Kommune. Det foreslås derfor, at:

- Den nye misbrugspolitik skal tydeliggøre ansvarsfordelingen og sikre en helhedsorienteret indsats for den enkelte beboer. En revideret strategi for misbrugsbehandling bør udarbejdes som en del af den kommende rammeplan for indsatsen for psykisk syge.
- Der i forbindelse med rammeplanen arbejdes for en øget afdelingsspecialisering på bocentrene. Det vil bl.a. indebære enheder med en mere specialiseret faglig tilgang til misbrug og behandling af misbrug samt enheder med fokus på harm-reduction og misbrugsfrie tilbud.

Der bør dog allerede nu iværksættes konkrete initiativer på misbrugsområdet:

- Københavns Kommunes rådgivningscentre skal fremover tilbyde behandling til beboere på bocentrene inden for Københavns Kommune med behov for behandling. Der vil være udgifter forbundet med, at Rådgivningscentrene nu skal varetage behandling for en større gruppe end hidtil. Derfor skal rådgivningscentrenes kapacitet og ressourcer drøftes.
- Københavns Kommune går i dialog med de kommuner, hvor Københavns Kommunes øvrige bocentre er placeret, omkring hvilke tilbud de kan give til misbrugende beboere. Opholdskommunens udgifter til misbrugsbehandling efter servicelovens § 101 skal dog refunderes af betalingskommunen, dvs. Københavns Kommune.
- De ændrede rammer for misbrugsbehandlingen skal tydeliggøres for medarbejdere og beboere, og medarbejdernes indsats skal tilpasses de ændrede forhold. Medarbejderne skal motivere beboerne til behandling i rådgivningscentrene. Derudover skal medarbejderne i højere grad arbejde for en koordinering af misbrugsbehandling og psykiatrisk behandling.

6. Introduktion af nye medarbejdere

Det er vigtigt, at alle nye medarbejdere får en ordentlig introduktion til Socialforvaltningens værdier, faglige standarder og de gældende regler på området. Der foreslås to initiativer på området, et lokalt og to centralt:

- *Lokal introduktion for nyansatte og afløsere:* Ved ansættelse af nye medarbejdere og afløsere skal der ske en introduktion til generelle regler på området, herunder bl.a. regler om pædagogiske handleplaner, magtanvendelse, medicin håndtering, arbejdstid, sikkerhed, mv. Der skal også ske en introduktion til de faglige standarder og mål, praksis på området og samarbejdsrelationer mv. Det foreslås, at der udarbejdes et fælles koncept for den skriftlige introduktion på tværs af botilbudene til psykisk syge. Det fælles skriftlige koncept skal indgå i den introduktionsmappe som nyansatte og afløsere modtager på det enkelte botilbud. Både nyansatte og afløsere skal skrive under på, at de har modtaget, læst og forstået reglerne.

- *Centralt forløb for nyansatte:* Det skal undersøges, om det er muligt at iværksætte en fælles introduktion for henholdsvis nye medarbejdere og vikarer og afløsere på alle Socialforvaltningens bosteder. Der er ikke finansiering til dette initiativ, hvorfor det foreslås finansieret under budget 2009, som en del af opfølgningen på undersøgelsen af bostedsundersøgelsen.

Det fælles introduktionsforløb for nyansatte kunne afvikles 2 - 3 gange årligt, afhængigt af flowet af medarbejdere. Introduktionsforløbet retter sig mod alt pædagogisk personale og plejepersonale (uddannet såvel som uddannet).

Introduktionsforløbet skal bl.a. indeholde: Etik, værdier og holdninger, introduktion til brugergruppen, de relevante dele af Serviceloven og Retssikkerhedsloven, regler og procedurer for medicinering og magtanvendelse, introduktion til brugerindflydelse og kommunikation og introduktion til Socialforvaltningen generelt

- *Centralt forløb for afløsere:* Det fælles introduktionsforløb for afløsere kan være obligatorisk og betragtes som en form for mini-autorisation til hvervet som afløser. Programmet skal give et grundlæggende kendskab til og kompetencer i forhold til arbejdet med målgrupperne – og være et supplement til introduktionen på det enkelte lokale arbejdssted. Der er ikke finansiering til dette initiativ, hvorfor det foreslås finansieret under budget 2009, som en del af opfølgningen på bostedsundersøgelsen.

Introduktionsforløbet gennemføres løbende over 1 til 2 dage med følgende indhold: Introduktion til brugergruppen, herunder brugerindflydelse og de pædagogiske handleplaner, introduktion til regler og procedurer vedr. magtanvendelse og medicinering, introduktion til værktøjer og teknikker, der gør afløserne i stand til at håndtere daglige udfordringer, herunder tilspidsede og

belastende situationer, introduktion til pædagogisk udvikling, holdning og værdier – dvs. kodeks for kvalitet, omgangstone og etik.